

Inhoud

6 Geloof in je landschap

Dag 1 • Hof Espelo → Oldenzaal 16

Dag 2 • Tankenberg → Volthe 38

Dag 3 • Tilligte → Vasserheide 74

Dag 4 • Tubbergen → Saasveld 94

Dag 5 • Saasveld → Zenderen 114

Dag 6 • Deldeneresch → Beckum 142

Dag 7 • Boekelo → Hof Espelo 176

206 Bronnen

207 Illustratieverantwoording

208 Over de auteur

208 Colofon

Geloof in je landschap

Het Hilligenpad gaat over geloof én landschap. Ze zijn nauw met elkaar verbonden. In het landschap vind je talloze plekken die te maken hebben met geloof en bijgeloof van mensen door de jaren en zelfs eeuwen heen. Het Hilligenpad voert je langs tachtig van deze plekken. Langs voor de hand liggende landschapselementen uit het christelijke geloof, zoals Mariakapellen, kloosterpaden en een historische 'preakstoal'. Maar ook langs grafheuvels en urnenvelden uit de voorchristelijke tijd. En langs plekken met verhalen die je misschien nog niet

kent, zoals het verhaal achter de duivelssteen, voorspellingen van een toverkol en brooduitdeling nieuwe stijl. Ook relatief nieuwe plekken komen voorbij, zoals een hedendaagse bezinningstuin. De beschrijvingen zijn gebaseerd op feiten, maar vaak ook op legendes en sagen. Want dat is de cultuur van de 'oale grond' van Twente die nog steeds leeft, ook nu nog in de eenentwintigste eeuw. Of misschien wel júst nu, omdat veel

- **Het landschap rond het Hilligenpad is prachtig, zoals dit mystieke landschap in de buurt van Rossum.**

- Deze bezinningsroute voert langs oude landschapselementen uit het christelijke geloof, zoals Mariakapellen en landkruisen.

spiratie geven om opnieuw te gaan geloven, in eigen kunnen, in de zin van het leven of misschien wel in een of meerdere goden. Zo kan de accu opladen tijdens een wandeling in het bos.

Gedachten komen tot rust

aan de rand van een kabbelende

beek. En ideeën ontstaan tijdens een picknick in het gras. Het tempo en de cyclus van de natuur en de seizoenen, maken dat we kunnen ontspannen.

mensen minder houvast hebben door de ontzuiling en op zoek zijn naar identiteit en zingeving. Misschien kan het Hilligenpad ook jou inspireren op je wandeling.

Geloof

Zolang de mens bestaat, bestaat het geloof. Of het nu geloof in geesten betreft of tovenarij, de duivel of in een of meerdere goden; geloof is van alle tijden. De meeste mensen zijn op zoek naar iets waaraan je houvast hebt, of waar je hoop en inspiratie uit put. 'Zolang je er maar in gelooft, gaat het wel lukken', is een veelgebruikte uitdrukking. Op het werk of in je privéleven, geloof in wat je doet is belangrijk. Hoe vaker je stappen zet waarin je niet gelooft, hoe meer je van jezelf verwijderd kunt raken. De natuur en het landschap kunnen je in-

Moderne pelgrimage

Niets is zo veranderlijk als de mens. En ook ons landschap verandert continu. Het is als een spiegel voor ons. Oerbos is heide geworden, heidegebieden werden akkers. Veen is afgegraven om als turf te verbranden, wegen en kanalen zijn aangelegd voor transport. Boerderijen werden dorpen en dorpen werden steden met fabrieken, distributie- en datacentra. Een dynamisch landschap. Sommige delen van ons landschap zijn gelukkig niet veranderd. In Twente vind je relatief veel 'oale grond': plekken waar mensen, planten en dieren al eeuwenlang een plaats hebben. Waar

8

Kerkenbos

De Lutte

Als je in Google Maps boven De Lutte hangt, valt meteen de vorm van de ‘groene pacman’ middenin het dorp op. Dat is het Kerkenbos, een bos van 7 hectare dat vlak achter de Plechelmuskerk ligt. Het bos kent een opmerkelijke geschiedenis en is lange tijd een uniek bedevaartsoord geweest voor lokale bewoners.

De Lutte heeft het Kerkenbos te danken aan pastoor Johannes Geerdink. Toen men de kerk in 1831 bouwde, werd een lap grond achter het kerkhof aangekocht en met bos beplant.

In 1850 kocht Geerdink nog eens 1,5 hectare. Zo ontstond een aaneengesloten gebied rondom de kerk en pastorie. Twee jaar later zou hier de eerste processie plaatsvinden: de enige plek in Overijssel met een eigen bedevaart. Geerdink wilde een alternatief bieden voor de gebruike-

- **Door het Kerkenbos werd een processiepad aangelegd. Terwijl processies op de openbare weg verboden waren, konden deze in het bos, dat was aangelegd op eigen grond van de kerk, gewoon doorgaan.**

lijke bedevaart naar Duitsland. De lange reis van de bedevaartgangers naar het Duitse Stadtlohn, bijna 50 kilometer verderop, was Geerdink een doorn in het oog. Bovendien waren processies op de openbare weg verboden en dus leek het Kerkenbos de ideale plek voor een bedevaart dicht bij huis. Geerdink leidde de processietochten door 'zijn' Kerkenbos tot zijn afscheid in 1868. In de jaren zeventig van de negentiende eeuw kreeg het Kerkenbos – en daarmee de processie – nog meer allure. Er werden drie rustkappellen gebouwd, gewijd aan Plechelmus, Willibrord en Jozef. Later werd ook de Lourdesgrot een rustpunt langs het processiepad. In de twintigste eeuw verdwenen zowel de processies als de kappelletjes en het bos werd verwaarloosd. De afgelo-

- De drie kappelletjes die in het Kerkenbos stonden, gewijd aan Plechelmus, Willibrord en Jozef, zijn in de twintigste eeuw verdwenen. In 2010 werd een nieuw kappelletje gebouwd en gewijd aan Jozef.

- Het beeld van Jozef is afkomstig uit de tuin van het ziekenhuis in Oldenzaal.

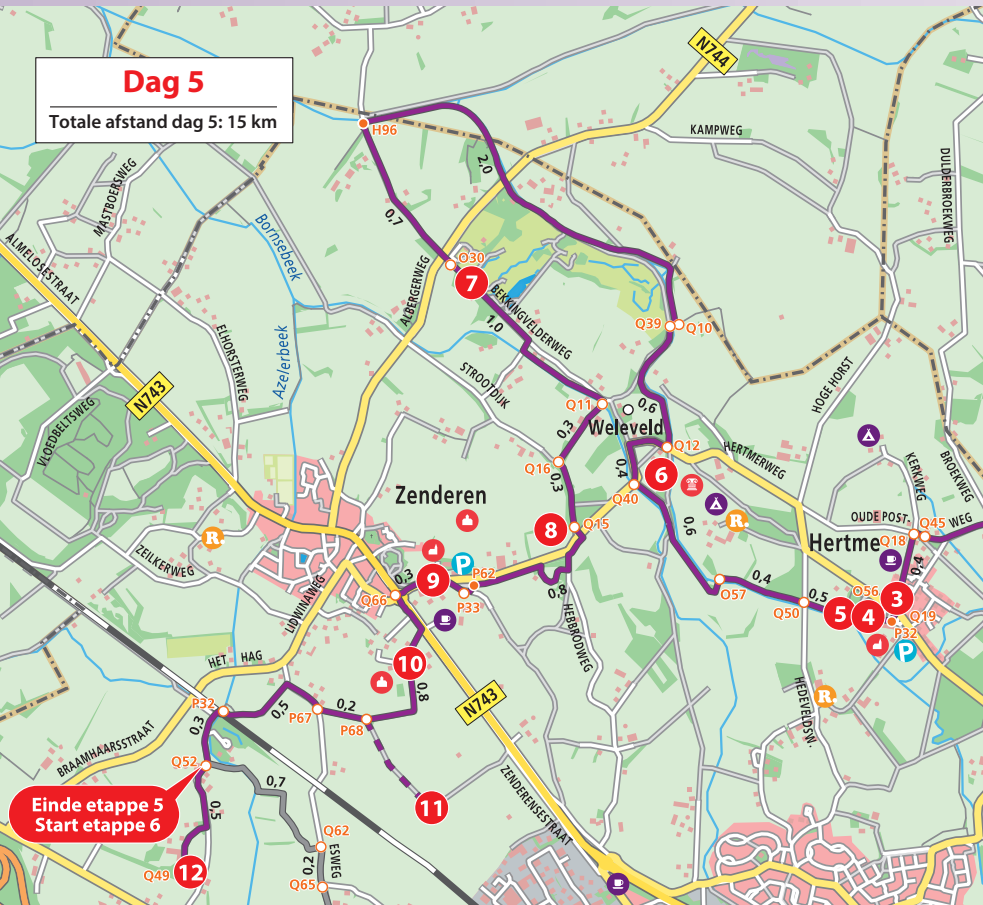
pen jaren is het Kerkenbos grondig gerenoveerd. Nu vind je er een uitkijkpunt, speeltuin, blokhut, zitbanken en ook een bezinningsplek. In 2010 is langs het oude processiepad een nieuwe Jozefkapel geplaatst. En ook de processie is in ere hersteld. Begin juli vindt het jaarlijkse Plechelmusfeest plaats, dat honderden gelovigen trekt.

Saasveld → Zenderen

Dag 5

Totale afstand dag 5: 15 km

Einde etappe 5
Start etappe 6

1 Verdwenen kasteel
Saterslo
Saasveld

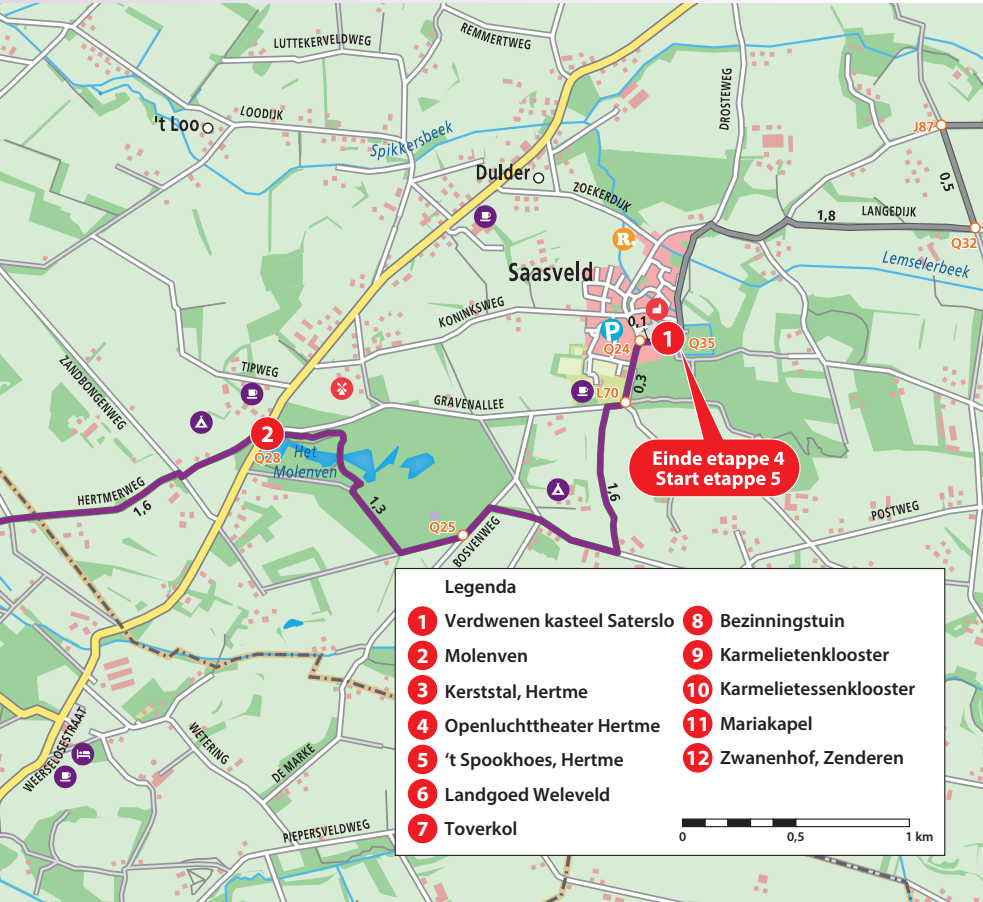
2 Landkruis Molenvan
Molenvan

3 Kerststal
Hertme

4 Openluchttheater
Hertme

5 't Spookhoes
Hertme

6 Landgoed Weleveld
Hertme

7 Toverkol
Zenderen/Hertme

10 Karmelietessenklooster
Zenderen

8 Bezingingstuin
Zenderen

11 Mariakapel
Zenderen

9 Karmelietenklooster
Zenderen

12 Zwanenhof
Zenderen

5

Noordmolen

Deldeneresch

Ooit stonden hier twee watermolens langs de Oelerbeek: een korenmolen en een oliemolen. De korenmolen maalde meel uit rogge, boekweit en mout. Deze werd in 1825 afgebroken omdat de concurrentie van windmolens te groot werd. De molen die er nu nog staat, is een oliemolen. Hier sloeg men lijnolie uit vlaszaad. En nog altijd houden vrijwilligers dit proces gaande. Wist je dat de molen in allerlei religies symbool staat voor omvorming, voor diepgaande verandering? Al in de vierde eeuw verbond kerkvader Augustinus het proces van graan tot brood met het proces dat doopleerlin-

gen ondergaan ter voorbereiding op de doop. Als graankorrels worden zij tot meel gemalen en – tijdens de doop – met water besprenkeld. ‘Toen jullie het vuur van de heilige Geest ontvingen, zijn jullie als het ware gebakken’, aldus Augustinus in preek 272.

Ook in landen met een boeddhistische traditie zoals China, Tibet en India hebben molens een spirituele betekenis. In de boeddhistische leer staat het draaien van gebedsmolens

- **De Noordmolen is een oliemolen. Via de zware molensteen wordt olie geperst uit zaden.**

- Vrijwillige 'olieslagers' slaan hier nog altijd lijnolie uit vlaszaad.

Maar ook zonder religieuze duiding is de Noordmolen een prachtige plek. In een wereld vol haast en afleiding, kan het geluid van zacht stromend water of het repetitieve draaien van het molenrad zorgen voor een kalmerend effect.

en gebedswielen symbool voor de dharma, het Wiel van Verandering. Het idee erachter is dat de positieve energie van de gebeden, de mantra's, in beweging komt wanneer het gebedswiel draait.

- Molens staan in allerlei religies symbool voor verandering. Maar ook los van symboliek hebben het stromende water en het repetitief draaiende molenrad op sommigen een kalmerend effect.

